

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2016 m. vasario 26 d. *

Šitą žemę man likimas dovanojo

Svarbių datų paminėjimams tautos paprastai susikuria savus ritualus, bet kartu palieka ir vietas improvizacijoms bei iniciatyvoms. Juolab tokiomis, kurios į tautos ir valstybės istorijos suvokimo lauką įneša užmirštus ar primirštus, tad menkai tereflektuojamus faktus ir kontekstus. Iniciatyvoms ir improvizacijoms galima priskirti ir vasario 15 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos organizuotą išvyką į Minaičių kaime Radviliškio rajone įvykusį Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos 1949 metų vasario 16 dieną Deklaracijos 67-ųjų metinių minėjimą. Kol kas Vasario 16-oji mūsų sąmonėje asocijuojasi su 1918 metais Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu. Vienas kitas dar prisimena, kad vasario 16-ają mirė Jonas Basanavičius. Idomėnių faktų mėgejas žinos, kad ir Basanavičiaus žmona Gabriela Eleonora mirė vasario 16-ają. Bet neteko skaityti ar girdėti, kad rašydamas ar kalbėdamas apie Vasario 16-ają kas nors prisiminėtų kitą žymų ir lietuvių bei Lietuvai ne mažiau nusipelnusių asmenį – Motiejų Kazimierą Valančių, vyskupą, lietuvių grožinės prozos pradininką, švietėją, lietuviškų raštų spausdinimo Rytų Prūsijoje ir slapo jų gabenimo į Lietuvą organizatoriu, kuris gimė vasario 16-ają prieš 215 metų, arba kitą tos pačios dienos Deklaraciją ir kitus signatarus. Beje, šios Deklaracijos nuostata, kad LLKS taryba yra aukščiausias tautos politinis organas ir įstatymo

nuostata, kad LLKS taryba buvo vienintelė teisėta valdžia okupuotoje Lietuvoje, yra vienas iš labai svarbių argumentų, patvirtinančių, kad „Lietuvos TSR“ niekada nebuvó Lietuvos valstybė. Kad nebuvó tokios – sovietinės – Lietuvos valstybingumo formos.

Tokie nestandardiniai renginiai netik sujudina vietos gyventojus, šventėje dalyvaujančius kolektyvus, jaunimą (tai ypač svarbu), bet ir atkreipia žiniasklaidos dėmesį, tampa vis labiau žinomi ir matomi. Taigi ir šio vasario 15-ają į Minaičius, tiksliau – į buvusią Stanislovo Mikniaus sodybą, tarsi į istorijos pamoką susirinko garbingi svečiai: Laisvės kovų liudininkė Stanislovo Mikniaus dukte Julijona Mikniutė-Petretienė, rajono meras Antanas Čepponis, krašto apsaugos viceministras

Ramūnas Usonis, kiti šventės dalyviai ir gražus būrys jaunimo. Tylos minute pagerbus žuvusiuosius (iš pasirašiusių) Deklaraciją nepriklausomybės, deja, nesulaukė nė vienas partizanas; iš vieno partizaninės Lietuvos karas pareikalavo daugiau nei 20 tūkstančių partizanų aukų), iškilmingai padėjus gėlių prie memorialo, išklausius sveikinimo kalbas, Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos kariai iššovė tris salves: už Lietuvos valstybę, už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę ir už signatarus.

Vėliau gana gausiai susirinkę įvairaus amžiaus svečiai ir dalyviai išskirstė LLKS tarybos vadavietės ir kovų laikus menančių eksponatų apžiūrėti, kiti atėjo prie laužo pasiūldyti ir išitrauktį į Radviliškio rajono jaunimo parengtą meninę akciją „Mūsų laisvės

džiaugsmas“ ar į Lietuvos šaulių organizuotas šaudymo pneumatiniai šautuvaus varžybas. Be abejo, prieš tai pa-sistiprinę karšta kareiviška koše, nes vasario oras juk ne vasaros – žvarbus ir nedraugiškas...

Mes, grupelė vilniškių, dar užsuome prie gretimame Balandiškio kaime esančios Stepono Sajaus sodybos. Būtent joje vasario 2-ają ir buvo susirinkę Lietuvos partizanų vadai, atstovavę visoms tuo metu Lietuvos veikusioms partizanų apygardoms. Belangėje šios sodybos namo kamarielėje partizanų vadai diskutavo, renge dokumentus, sprendė valstybinius klausimus.

Šiuo metu ji, deja, primena varginę bakūžę. Garbingą praeitį mena tik paminklinis akmuo. Bet kartu ši vieta byloja ir apie tai, kad žodis „Tėvynė“ – ne šiaip sau bendrašaknis su žodžiais „tėvas“, „tėvai“. Jis pirmiausia primeina, kad Tėvynė, tai vieta, kur ilsisi mūsų tėvų ir protėvių palaiakai. Žvelgdami į karų nužymėtą Lietuvos istoriją, Tėvynė galime suvokti ir kaip vienatis kapą, kurį privalone prižiūrėti, jo atminimą gerbti ir ginti nuo niokotojų, ir kita vertus – kaip vietą, kurią turime išpuošti, išpuoselėti. Toks tegali būti mūsų dėkingumo ženklas ir deramas palikimas ainiams, išsiliejantis ir į partizanų vizijas, poetiskai išreikštasis Broniaus Krivicko ir kitų partizanų potėtui ir rašytojų.

Laima ARNATKEVIČIŪTĖ

Vasario 16-osios šventė Merkinėje

Vasario 16-ają Merkinėje, Varėnos rajone, įvyko renginiai, skirti Lietuvos valstybės atkūrimo dienai paminėti.

Grupelė alytiškių aplankėme Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanorio, 1923 metų Klaipėdos sukilimo dalyvio, pasienio policininko, šaulio, tremtinio Jono Dvarecko (1899–1980) dukterį Marytę Dvareckaitę-Plytnikenę, gimusią 1927 metais, kuri tremtyje praleido dešimtmetį. Pasveikinome ją visiems lietuviams brangios šventės proga.

Merkinės Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios, kurių pamokslo metu klebonas Robertas Rumšas kalbėjo: „Vasario 16-oji – mūsų laisvos ir orios tautos šventė. Meilė Dievui ir Tėvynei padėjo išsaugoti Nepriklausomos Lietuvos dvasią per visas okupacijas. Svarbu tikėti valstybės laisve ir pažanga. Labai svarbu ateinancioms kartoms perduoti meilę Tėvynei, išsaugoti gyvą tautos sąmonę, perduoti savo kultūrą ir tikėjimą. Tiek tada mes būsime laisva tauta. Puoselėti tautinį tapatumą gali tik šeima. Šeima yra valstybės pagrindas.“

Po šv. Mišių Merkinės kultūros cent-

re įvyko koncertas. Sugiedojus „Tautinę giesmę“, Merkinės seniūnijos seniūnas Gintautas Tebéra pasveikino merkininkus ir svečius. Jis ragino mylēti ir gerbti savo valstybę, saugoti kalbą, kultūrą ir prodročius, puoselėti istoriją.

Kultūros centro kolektyvas, vadovaujamas Laimos Jakšienės, pristatė muzikinę programą „Iš močiutės pasakų“.

Vėliau buvo pristatyta Juozo Kvaraciejaus knyga „Policininko atsiminimai“. Seniūnas Gintautas Tebéra, tardamas įžanginį žodį, pabrėžė, kad ši knyga atvėrė vietinės istorijos lobyną.

Atsiminimų knygą spaudai parenė Mindaugas Černiauskas ir Gintaras Lučinskas. Išleido Varėnos rajono savivaldybės Merkinės kraštotyros ir genocido muziejus. Knigos apimtis – 240 puslapių, tiražas – 500 egzempliorių. Leidybą finansavo Kultūros rėmimo taryba ir krašties Julius Kvaraciejus (AB „Pieno žvaigždės“).

Merkinės kraštotyros ir genocido muziejaus direktorius Mindaugas Černiauskas kalbėjo: „Šiandien turime progą pristatyti atsiminimų knygą, kurią parašė buvęs policininkas Juozas Kvaracie-

jus. Atsiminimų autorių sudėtingomis ir neaiškiomis aplinkybėmis žuvo 1947 metų pavasarį ir štai, praėjus 68 metams, išleidžiamijo atsiminimai, kurių išsaugotą rankraštį, surašytą aštuoniolikoje senų sąsiuviniių, 2013 metais į Merkinės kraštotyros ir genocido muziejų atnešė jo sūnėnas Algimantas Kvaraciejus, šiuo metu gyvenantis Klaipėdoje ir tik vasaromis grįžtantis į Česus (taip kaimą vadina Algimantas).

Šie Juozo Kvaraciejaus atsiminimai, kaip ir Lietuvos partizanų Adolfo Ramanausko-Vanago ar Liogino Baliukevičiaus-Dzūko, rašyti itin sunkiomis sąlygomis, slapstantis nuo sovietų struktūrų persekiojimo. Rašyta rūsyje „sėdint ant žemės, pasidėjus ant kelių lentukę“ nuo 1946 metų birželio iki 1947 metų balandžio. Atsiminimų rankraštį su dalimi as-

meninių daiktų nedideliamė kupariuke Juozas prieš pat žūtį spėjo perduoti jau niausiam broliui Vaitiekui, gyvenusiam Masališkių kaime. Sovietmečiu brolio palikimą Vaitiekus slėpė kluone po šiaudais ir tik vėlyvais sovietinės okupacijos metais – apie 1985-uosius, bijodamas, kad gali greit mirti, perdarė kitą brolio – Petro sūnui Algimantui. (keliamas į 8 psl.)

Posėdžiavo LPKTS valdyba ir taryba

Vasario 20 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buveinėje įvyko priešpaskutinis šios kadencijos LPKTS valdybos ir paskutinis tarybos posėdis. Balandžio 2 dieną XXIII LPKTS suvažiavimas išrinkis naują valdybą ir pirmininką, patvirtins tarybos posėdyje išrinktą kitos kadencijos tarybą.

Valdybos posėdis

Valdybos posėdis prasidėjo kandidatūrų į LPKTS tarybą aptarimu. Kandidatų sąrašas perduotas reitinguoti tarybai.

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė pateikė valdybos darbo ataskaitą. Ji aptarė gautus atsakymus į valdybos vardu išsiųstus raštus. I LPKTS išreikštą susirūpinimą dėl Andriaus Dručkaus iškeldinimo iš dabartinio būsto muziejaus patalpose Rokiškio savivaldybė atsakė, kad kol bus surastas būstas Obeliuose, iš dabartinio jo neiškeldins. LPKTS siūlymas Kauno Panemunės tiltui suteikti partizano J. Krikščiūno vardą net nebuvo įtrauktas į balsavimą, tiltui kauniečiai išreiškė norą palikti Panemunės tilto pavadinimą. Kai kurios savivaldybės atsakė į raginimą suteikti transportą filialų nariams nuvykti į pagrindinius LPKTS renginius – viena siūlė rašyti projektus ir taip gauti finansavimą kelionei, kita atsakė, kad autobusų savivaldybė ne turinti. LPKTS teikta Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus vadovo Gintauto Kazlauskos kandidatūra G. Petkevičaitės-Bitės premijai netenkinta.

R. Duobaitė-Bumbulienė pasakojo apie Alytuje numatomo statyti paminklo Dainavos apygardos partizanams vienos parinkimą. Alytaus savivaldybės parinkta vieta netenkinė LGGRTC specialistų, dėl paminklo vietas bus šaukiamas dar vienas pasitarimas.

Jau paruoštas Partizanų alėjos Kauno senosiose kapinėse projektas (autořius architektas Jonas Anuškevičius). Kadangi Kauno savivaldybė nerodo noro imtis alėjos įrengimo, LPKTS planuoja artimiausių metu pradėti rinkti aukas.

Vienas valdybos narys mirė, du išrinktivaldybos nariai nelankė posėdžių ir neprisidėjo prie filialo darbų, todėl teko juos pakeisti. Pasikvietėme tremtinio dukterį Viliją Zaborskę, tremtinę Nijolę Kertenienę. Visi jie pateisino mūsų lūkesčius.

Per tuos dvejus metus padarėme nemažai. Pirmiausia atnaujinome ir suremontavome filialo buveinę. Tai Ričardo ir jo komandos nuopelnas. Dabar malonu dirbtį jaukioje aplinkoje.

Organizuodavome ir prisdėdavome prie valstybių švenčių minėjimų, įvairių akcijų, labdaros rinkimo Ukrainai. Atnaujinome kryžius ir tuo pačiu suorganizavome renginius Pašilėje, Kazimieravos kaime, Šešuolių seniūnijoje, Darbų gatvėje. Kiekvienais metais dalyvaujame saskrydyje „Su Lietuva širdy“ Ariogaloje, visada prisdėdavome prie Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos paminėjimo monsinjoro A. Svarinsko sukurtame Mūšios parke.

Valdybos pirmininkė informavo, kad šiais metais parašyti paramos projektai Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Krašto apsaugos ministerijai, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondui, „Lietuvių fondui“ (JAV). Ar bus skirta parama ir kokia, kol kas néra žinoma. LPKTS jaunesnių kartos saskrydži, kuris šiais metais įvyks Ariogaloje, parėmė Raseinių rajono savivaldybę.

Valdybos pirmininkė kvietė pagalvoti, kuriam dainų ir poezijos šventės „Leiskit į Tėvynę“ 2018 metų organizatorui bus perduota batuta šiais metais Kėdainiuose vyksiančios šventės metu. Ji taip pat praėti teiki tiūlymus dėl saskrydžio „Su Lietuva širdy“ programos, nes jau pradedami šventės organizacinių darbų.

R. Duobaitė-Bumbulienė džiaugėsi, kad jau veikia LPKTS elektroninis knygynėlis sąjungos interneto svetainėje www.lpkts.lt. Antroji „Tremties vaka“ knyga bus pristatyta Vilniaus knygų mugėje, o kovo mėnesį – LPKTS salėje (data tikslinama).

Aktualius LPKTS klausimus aptarė LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas. Jis sakė, kad mūsų prasýmai dėl transporto lengvatų Kauno rajono gyventojams atmetsti. Padékojo KTU darbuotojams, neatlygintinai suprogramavusiems sąjungos interneto puslapį www.lpkts.lt. LPKTS pirmininkas pristatė naują jūnimo iniciatyvą buvusių tremtinių prisiminimus jamžinti vaizdo medžiagoje, sudarytivaizdo katalogus. Jei projektą patvirtins, iniciatyva bus įgyvendinta.

Valdyba patvirtino 2015 metų LPKTS pajamų ir išlaidų ataskaitą bei planą 2016 metams. Valdybos pirmininkė džiaugėsi, kad jau antrus metus sąjungos balansas yra teigiamas.

Aptarta LPKTS XXIII suvažiavimo darbotvarkė, delegatų kvotos. Nuspresta kandidatūras į LPKTS valdybos organus teikti iki kovo 10 dienos.

Kitas valdybos posėdis įvyks kovo 19 dieną 10 valandą.

LPKTS Ukmergės filialo darbai

2014 metų vasarį LPKTS Ukmergės filiale susibūrė puiki devynių narių valdybos komanda, dvejus metus sutartinai ir draugiškai dirbusi, neskaičiodama nei laiko, nei laukdama kokių nors materialinių paskatų.

Aldona Kalesnikienė – Ukmergės filialo pirmininkė, aktyvi, energinga, rašanti daug projektų, mokanti gražiai suvienyti kolektyvą darbui ir poilsiu. Aleksandras Gražys – pavaduotojas, „proto bokštas“, mažai šneka, bet daug dirba, operatyviai rašo projektus. Ričardas Seibokas – protinges, dalykiškas, mokantis puikiai tvarkytī ūkinę veiklą. Zigmantas Vašatkevičius – nuoirdžiai besidalijantis savo gyvenimiška patirtimi su suaugusiaisiais ir moksleiviais, puoselėjantis tremties ir rezistencijos istoriją, apdovanotas žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“. Regina Giedraitienė – sekretorė, finansininkė, ši atsakinga darbą dirbanti devynerius metus. Tamara Reingardtienė – meno žmogus, dirbanti kultūrinį, patriotinį darbą.

Vienas valdybos narys mirė, du išrinktivaldybos nariai nelankė posėdžių ir neprisidėjo prie filialo darbų, todėl teko juos pakeisti. Pasikvietėme tremtinio dukterį Viliją Zaborskę, tremtinę Nijolę Kertenienę. Visi jie pateisino mūsų lūkesčius.

Per tuos dvejus metus padarėme nemažai. Pirmiausia atnaujinome ir suremontavome filialo buveinę. Tai Ričardo ir jo komandos nuopelnas. Dabar malonu dirbtį jaukioje aplinkoje.

Organizuodavome ir prisdėdavome prie valstybių švenčių minėjimų, įvairių akcijų, labdaros rinkimo Ukrainai. Atnaujinome kryžius ir tuo pačiu suorganizavome renginius Pašilėje, Kazimieravos kaime, Šešuolių seniūnijoje, Darbų gatvėje. Kiekvienais metais dalyvaujame saskrydyje „Su Lietuva širdy“ Ariogaloje, visada prisdėdavome prie Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos paminėjimo monsinjoro A. Svarinsko sukurtame Mūšios parke.

(keliamas į 6 psl.)

Tarybos posėdis

LPKTS tarybos posėdis tradiciškai pradėtas sugiedotu Lietuvos valstybės himnu ir tylos minute pagerbiant išėjusiuosius Amžinybėn.

LPKTS tarybos pirmininkas Petras Musteikis pateikė tarybos darbo atskaitą, apžvelgė įvykusius posėdžius, kvietė tarybą atsinaujinti, labiau bendradarbiauti su valdyba, į naują tarybą rinkti veiklius žmones.

Paskutiniame šios kadencijos tarybos posėdyje vyko kitos kadencijos LPKTS tarybos rinkimai. Patvirtinus rinkinius biuletenius, filialų pirmininkai pristatė naujus kandidatus į tarybą. Įvyko balsavimas. Tarybos išrinktą naujosios tarybos narių sąrašą tvirtins suvažiavimas.

LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas informavo, kad visuomeninių organizacijų protestą dėl „Laisvės“ premijos skyrimo prof. Vytautui Landsbergiui pasiraše ir LPKTS. Apgailestavo, kad Vilniaus savivaldybė neplanuoja statyti paminklo Lukšiškių aikštėje, žada įrengti tik poilsio zoną. „Atrodo, kad mūsų daugelio metų pastangos dėl paminklo Lukšiškių aikštėje nuėjo perniek,“ – sakė G. Rutkauskas. Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė žadėjo pasitikslinti, gal Vilniaus savivaldybė sutvarkys aikštę, o paminklą statys valstybė (vėliau skaityojamas patiksime patikslintą informaciją).

Gvidas Rutkauskas, primindamas, kad XXIII LPKTS suvažiavimas įvyks balandžio 2 dieną Kauno įgulos karininkų ramovėje, paragino, kad naujajai pirmininkai sąjungos nariai būtinai išsirinktų buvusių tremtinį ar politinį kalinių, nes tik bendro likimo žmogus gali suprasti mūsų sąjungos narių problemas.

Pirmininkas džiaugėsi, kad LPKTS reikšmė Lietuvoje yra matoma, veikla aktyvi ir svarbi, dalyvaujame politiniam ir kultūriniam šalies gyvenimė, į veiklą įtraukiame ir jaunimą, į sąjungą įstoja naujų narių, organizacijos finansinė padėtis nebloga. G. Rutkauskas padėkojo visiems už surengtus minėjimą.

mus, chorų, muziejų veiklą, išleistas knygas, pastatytus paminklus, patriotiškumą, valdybos nariams – už veiklą. LPKTS pirmininkas pasveikino nesenai jubiliejinių gimtadienį šventusią LPKTS Jonavos filialo pirmininkę Veroniką Gabužienę.

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė pakvietė kandidatūras į LPKTS valdymo organus teikti iki kovo 10 dienos ir papasakojo apie valdybos darbą. Ji pasidžiaugė, kad iš dalies išspręstos Kauno ir Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejų problemos, nes šiuos muziejus perima LGGRTC. Kaune jau priimtas darbuotojas, kuris inventoriuoja eksponatus, ruošiamasi muziejaus remontui. Druskininkų muziejui skirti dvių darbuotojų etatai.

R. Duobaitė-Bumbulienė tarybai priminė, kad valdybos sprendimų rinkimose į Seimą LPKTS remia tik TS-LKD kandidatus ir paprašė, kad filialų pirmininkai LPKTS vardu nerentė kitų partijų kandidatų.

Valdybos pirmininkė sakė, kad tik iš 19 filialų gauta 10 procentų surinkto nario mokesčio dalis. Ji paprašė geranoriškumo ir priminė, kad į įnašus bus atsižvelgta finansuojant renginius iš projekto. Gyventojų pajamų mokesčio 2 procentų paramos dar negavome iš VMI, kai tik gausime, parama bus pervaestą filialams.

Valdybos pirmininkės pavaduotoja Ona Tamošaitienė tarybai pateikė suvažiavimo darbotvarkę ir priminė, kad į suvažiavimą reikia atvažiuoti su filialų vėliavomis, o apdovanotieji žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ – ji segėdamis.

Diskusijoje dalyvavo Seimo nariai D. Jankauskas ir V. V. Margevičienė, Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus vadovas G. Kazlauskas, Rokiškio filialo pirmininko pavaduotojas A. Kazulėnas, Lentvario filialo pirmininkas J. Počepavičius, LPKTS pirmininko pavaduotojas E. Strončikas.

Jolita NAVICKIENĖ

Balandžio 2 d. (šeštadienį) 10.30 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19, Kaune) įvyks Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos ataskaitinis rinkiminis suvažiavimas.

Delegatus kviečiame dalyvauti.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos XXIII suvažiavimo darbotvarkė

9–10.30 val. delegatų registracija,

10.30 val. suvažiavimo pradžia,

10.55 val. suvažiavimo svečių pasiskymai,

11.15 val. LPKTS pirmininko, LPKTS valdybos veiklos ataskaita.

LPKTS metinė finansinė ataskaita, Revizijos, Etikos ir procedūrų komisių ataskaitos,

11.55 val. pasiskymai dėl ataskaitų, LPKTS suvažiavimo nutarimų (Nr. 1, 2, 3) dėl ataskaitų tvirtinimas,

12.20 val. LPKTS pirmininko, valdybos, Revizijos komisijos, Procedūrų ir etikos komisijos rinkimai,

12.20–12.50 val. pietų pertrauka,

12.50 val. LPKTS Garbės pirmininko vardo suteikimas,

13 val. politinės aktualijos,

13.20 val. diskusijos,

13.50 val. koncertas,

14.20 val. balsų skaičiavimo komisijos protokolų paskelbimas,

14.40 val. naujai išrinkto LPKTS pirmininko kalba, LPKTS pirmininko pavaduotojų tvirtinimas,

15 val. vėliavų išešimas.

Įvykiai, komentarai

Taikos angelas su ragais ir kanopomis

Jau penkti metai, kai Sirijoje netyla karo dundesys. Ištisi penkerimetai kraujo ir mirties. Sirija – tai gyvas priekaištas Vakarų neryžtingumui, kuris galiausiai atrišo putinistinei Rusijai rankas ir ši puolė Sirijoje bombarduoti viską iš eilės, neaplenkdama nei mokyklų, nei ligoninių. Prisidengdama noru išsaugoti „teisę Asado valdžią“ (Vakarai abejoja diktatoriaus, panaudojusio cheminį ginklą prieš savo tautą, valdžios teisėtumu), Rusija, kaip netrukus tapo akivaizdu, siekė savo tikslų: įtvirtinti buvimą Sirijoje ir sukurti čia pladarmą, iš kurio galėtų valdyti Artimuosius Rytus (tai reikštų diktuoti pasaulines naftos kainas), taip pat sukelti pabėgelių antplūdį į Europą ir pastarają ištumti į krizę. Be to, kariniai veiksmai Sirijoje, kai iš esmės néra rimto pasiprišinimo, Kremlui naudingi ir kaip kovos sistemų ir veiksmų bandymo poligonas. I ka-

rą Rusijai lengvai pavyko įtraukti to visiškai nenorintį NATO – juk aljanso narė Turkija kare taip pat dalyvauja, nors ir neperžengusi Sirijos sieňu: jos artilerija priversta apšaudyti Sirijos ir Turkijos pašienyje aktyviai veikiančius kurdų darbininkų partijos kovotojus, palaikomus Rusijos. Beje, rusai kurdus jau nuo seno aprūpindavo ginklais kontrabandiniais keliais, aišku, per trečiuosius asmenis. Trumpai tariant, Rusija užvirė Sirijoje didelę velnivą, kurią kai kurie politikai pradėjo vadinti Trečiuoju pasauliniu karu.

Kuo visa tai baigsis, sunku pasakyti, bet paskutiniai įvykiai suteikia vilties, kad Artimuose Rytuose padėtis galėtų stabilizuotis. Vasario 27-ąją turi įsigalėti paliaubos. Prokremliškos informacijos priemonės émė girtis, kad Putinas paskambino Obamai ir šis sutiko, jog derybos reikalini-

gos. Putinas dar padarė viešą pareiškimą, kad tai „Rusija parodė iniciatyvą dėl derybų, o jų poreikis – abipusis“. Su-prask – jei ne Rusija, derybos būtų neįmanomos. Bet ar verta tikėti gera Putino valia, gal priežastys visai ne tos?

Visi puikiai žinome, jog bet koks karas yra brangiausias dalykas pasaulyje. Be abejo, sankcijų prispaustai Rusijai kariauti Sirijoje irgi kainuoja, nors, galime neabejoti, už daug ką moka ir Asadas (kas jam beliko – juk rusams nebuvu sunku jį įtikinti priimti pagalbą iš Kremliaus, užteko pri-minti, kokio likimo sulaukė Kadafis ar Huseinas). Vis dėl-to Italijos dydžio ekonomikai (pasak Edvardo Lucaso, būtent Italijos dydžio yra Rusijos ekonomika) išlaikyti konflik-tus keliuose frontuose (juk Ukrainos okupacija irgi kainuoja) yra per sunku. Europos Sajungos ambasadorius Maskvoje Vygaudas Ušackas teigia,

kad „Rusija iš tiesų yra susidūrusi su gilia užsitiesusia ekono-mine krize.“ Tam įtakos turėjo visų pirma smarkiai kritu-sios naftos kainos, nes iš pre-kybos nafta ir dujomis Rusijos biudžetas gaudavo pusę iplau-kų. Negana to, iš Rusijos émė bégти kapitalas, investuotojai irgi atsitokėjo, pagaliau pati-kęj, jog investuoti Rusijoje yra labiau rizikinga nei pelninga. Dar – Vakarų sankcijos... Taigi Rusija jau negali patenkinti savo pačios poreikių, tad kur jau ten milžiniš-kos išlaidos kariniams konfliktams užsienyje...

Apie gresiantį Rusijos bankrotą prieš mėnesį kalbėjo ir milijardierius finansininkas Džordžas Sorosas. Anot jo, V.Putino režimui 2017 metais gresia bankrotas, nes tais me-tais jam reikės padengti didelę dalį iš užsienio gautų paskolų.“ O iš ko padengti, jei net savo piliečių gero gyvenimo lygio iš-laikyti nebeįmanoma (smuko

gyventojų realios pajamos, iš-aug'o skurdo lygis). Milijonie-riaus teigimu, ir Sirijoje Rusijos veiksmai yra apgalvoti ir tu-ri vienintelį tikslą – sužlugdyti ES, skatinant i ją plūsti pabé-gėlius. Tai, kas vyksta, D. So-rosas pavadino lenktynėmis su laiku, kurias pralaimės tas, ku-ris pirmas žlugs.

Atrodo, laikas Rusiją spau-džia labiau ir Putinas ima suprasti, kad jo ekonominės ir politinės galimybės pasiekė ribas, galbūt prisidėjo dar ir Briuselio bei Londono derybos, kuriose paaiškėjo, kad britai néra kategoriskai nusi-statę išeiti iš ES. Nors galio dar nematyti, bet ir su pabé-gėliu (tiksliau – nelegalu) kri-ze Bendrijos narės šiaip ne taip tvarkosi. Kas belieka Putini? Ogi pasirodyti pasau-lio visuomenei taikos angelo pavidalu. Tik kad ragai ir ka-nopos kyšo. Kruvini nuo Sirijos civilių kraujo.

Gintaras MARKEVIČIUS

Seimo opozicija kreipési dėl neteisėto neeilinės sesijos nutraukimo

Tėvynės sajungos–Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) frakcija kartu su Liberalų sąjūdžio frakcija ir mišria Seimo narių grupe kreipési į Seimo pirmininkę Loretą Graužinienę, Seimo etikos ir procedūrų komisiją, Seimo valdybą ir seniūnų sueigą pra-šydami pripažinti, kad vasario 17 dieną posėdžiu išpirmininkavęs vicepirmininkas Algirdas Sysas pažeidė Seimo statuto 86, 89 ir 142 straipsnius ir kad Seimo neeilinė sesija buvo nu-trauktai neteisėta. Taip pat Seimo valdybos, Seniūnų sueigos ir Seimo pirmininkės prašoma

užtikrinti, kad pagal Statuto reikalavimus sušaukta neeilinė sesija (2016 metų vasario 17–25 dienomis) galėtų tinkamai už-baigtis savo darbą ir apsvarstyti iniciatorių pateiktus klausimus.

„Seimo posėdžiu išpirmininkavęs A. Sysas vienasmeniškai paskelbė, kad nepatvirtinus neeilinės sesijos darbų progra-mos, ši sesija baigta, o Seimo daugumos atstovai sugiedojo Lietuvos Respublikos himną. Toks sprendimas buvo neteisėtas ir prieštaraujantis Seimo statuto 86 straipsnio 4 dalies nuostatai „Neeilinės sesijos darbų programą tvirtina Sei-

mas“. Seimas posėdyje pirmu klausimu patvirtino posėdžio darbotvarkę, vadinas, Seimo plenarinis posėdis turėjo būti toliau organizuojamas pagal patvirtintą darbotvarkę, nepri-klausomai nuo to, koks Seimo sprendimas buvo priimtas dėl sesijos darbų programos“, – komentavo A. Kubilius.

Seimo neeilinė sesija ini-ci-juota Tėvynės sajungos – Lie-tuvos krikščionių demokratų frakcijai surinkus 48 Seimo na-rių parašus. Sesijos metu pla-nuota svarstyti apkaltos proce-so Vytautui Gapšiui, Politinių partijų įstatymo ir Baudžiamo-

jo kodekso pataisų klausimus, kitus projektus.

Tėvynės sajungos–Lietuvos krikščionių demokratų partijos pirmininkas Gabrielius Landsbergis, vertindamas valdančio-sios daugumos sprendimą už-blokuoti opozicijos iniciuotą Seimo neeilinės sesijos progra-mą, teigia, kad tokiu būdu val-dantieji bando pridengti vieni kitų neskaidrią veiklą.

„Korupcijos skandaluose paskendus valdančioji daugu-ma toliau demonstruoja ciniš-ką požiūrį. Blokuodami de-mokratinės parlamentinės priežiūros procedūras valdan-

tieji vengia atsakyti į visuome-nei kilusius klausimus dėl korupcijos apraiškų jų gretose. Panašu, kad tarp trijų valdančiuų partijų pasiekta susita-rimas visais būdais dengti vie-ni kitų neskaidrią veiklą. Pa-grindinė atsakomybė dėl to pir-miausia tenka socialdemokra-tams ir premjerui A. Butkevičiui. Toliau ignoruodami Pre-zidentės iškeltas sąlygas skaid-rinti veiklą ir apsivalyti nuo korupcijos apraiškų, socialde-mokratai nuosekliai eina Vy-riausybės krizės link“, – teigé G.Landsbergis.

TS-LKD informacija

Astravo AE saugumas – visos ES rūpestis

Vasario 22 dieną Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė susitiko su Europos Komisijos viceprezidentu, atsakingu už ES energetinę sajungą, Marošu Šefčovičiumi. Susitikime ypač dėme-sys skirtas Lietuvos ir ES kai-mynystėje statomos Astravo AE saugumo bei Baltijos šalių elektros tinklų sinchronizacijos su kontinentine Europa klausimams.

„Visi prisimename Čer-nobylio tragediją. Nesaugios, tarptautinių standartų neatitinkančios atominės elektrinės – grėsmė visiems Europos žmonėms. Todėl sutelktomis ES ir visos tarptautinės bendruomenės jėgomis privalome reikalauti, kad Astravo AE atitiktų griežiausius tarptautinius saugumo standartus, bū-

tų atliktas skaidrus ir nepri-klausomas poveikio aplinkai vertinimas, vykdomi rizikos ir saugos įvertinimai“, – sakė Prezidentė.

Lietuvai nerimą kelia Baltarusijos pareiškimai, jog Astravo AE bus pigiausiai pastatyta branduolinė jėgainė pasaulyje. AE statybų darbai skubotai ir nepaisant kokybės standartų. Iki šiol neatlikti rizikos ir saugos įvertinimai, kuri-ais nustatoma, ar atominė elektrinė pajęgi saugiai funkcionuoti pačiomis nepa-lankiausiomis sąlygomis. Jé-gainės poveikio aplinkai verti-nimas atliktas neskaidriai ir neatitinka Espoo konvencijoje numatyta reikalavimų, pa-žeidimus pripažino ir JT Orhu-so konvencijos ministrų konfe-rencija. Tarptautinės atominės

energetikos agentūros (TATE-NA) ekspertams neleidžiamas atlikti nepriklasomo Astravo AE elektrinės vėtes įvertinimo.

Valstybės vadovės teigimu, ES privalo labai rimtai įvertinti elektros energijos, pagamintos Astravo AE, importo ribojimo į ES rinką galimybes bei poten-cialius instrumentus. Astravo AE neturi sukelti papildomų kliūčių nei elektros gamybai šalies viduje, neivartojimo efekty-vumo stiprinimo ar Baltijos vals-tybų sinchronizacijos su kontinentine Europa siekiams.

Aptariant ES energetikos sajungos įgyvendinimo eigą, Komisijos viceprezidentas pri-statė praėjusių savaitę patvir-tintą „Žiemos paketą“. Šalies vadovės teigimu, tai labai svarbus žingsnis, kuriuo ES žengia į kokybiškai naują lygmenį.

Dokumente pateikti pasiūly-mai padės ne tik užtikrinti du-jų tiekimo saugumą, padės iš-vengti tiekimo sutrikimų, bet ir neleis išorės tiekėjams bei mo-nopolininkams dėl mažesnės duju kainos skaldyti ES šalių vienybę ir daryti įtakos visos Bendrijos išorės politikai.

„Žiemos pakete“ kaip pui-kus pavyzdys stiprinant ener-getinį saugumą yra įvardytas prieš metus Klaipėdoje pasta-tytatas suskystintų duju termi-nalas. Pabrėžiama jo strategi-nė reikšmė saugiam duju tiekimiui visam regionui. Susitikime Europos Komisijos narys padékojo Lietuvai už pagalbą Kroatijai statant panašų SGD terminalą. Taip pat sutarta, kad bus bendrai ieškoma efektyviausio ilgalaikio sprendimo regione pasiektiems laiméji-

mas įtvirtinti.

Susitikime taip pat pabrėž-ta, jog Baltijos dugnu planuo-jama nutiesti antroji „Nord Stream“ dujotiekio linija prie-tarauja ES energetikos sajun-gos tikslams ir gali būti panau-dota kaip įrankis skaldant vals-tybų narių vienybę. Juo labiau, Prezidentės teigimu, šis projektas turi labai abejotiną komercinę vertę, nes pirmoji dujotiekio „Nord Stream“ linija išnaudojama tik puse viso pa-jėgumo. Pasak šalies vadovės, „Nord stream II“ projektas gali tapti antruoju „Mistralio testu“ Europos Sajungai, kuris iškreiptų sąžiningos konkuren-cijos santykius ES duju rin-koje ir galėtų tapti energetinio šantažo įrankiu.

Prezidentės spaudos tarnyba

Pasitinkant Balio Gajausko 90-ąjį jubilieju

Pavasariškai drėgną vidurdienį Balio Gajausko namas Vilniaus Turniškėse pasitinka plevėsuojančia Trispalve. Klausiamas, ar ji čia užsiliko nuo Vasario 16-osios, namo šeimininkas griežtai sako – ne: Lietuvos vėliava čia plazda višą laiką. Priduria turintis ir JAV vėliavą bei leidimą ją išskabinti Lietuvoje švenčių metu ir ketinantis tai įgyvendinti. Tuoj pat patenkame į svetainę įrengtą darbo kambarį. Čia rankraštiai, dokumentai, laiškais, įvairiausiais užrašais ir nuotraukomis nuklota visa kambario erdvė: jie tvarkingai sudėlioti ne tik ant stalo, bet ir kėdžiu, sofos atramos, spintelės, net ant grindų. Pačiame centre – trys stori aplankai su naujai rašoma Balio Gajausko knyga. Dar nežino, ar bus viena storulė, ar dvi, o gal ir trys? Antrame namo aukšte – biblioteka, kurioje sudėta ne mažiau trijų tūkstančių knygų ir įvairiausią dokumentų. Namai dvelkia jaukia šiluma, aplink šurmuliuoja trimetė ir penkiametis vaikaičiai. Skaniai kvepia dukters verdama žirniene.

Tokia namų idilija šeimos apsuptyje pasitiko aplankius nepaprastą žmogų, turbūt ilgiausiai sovietiniuose gulaguoose iškalėjusį ir tremties ragavusį Laisvés kovotoją, politinį kalinių ir disidentą Balį Gajauską artėjančio garbingo 90-ojo jubiliejaus proga.

„Žiema... mes šalame... Mes maudomės dvokiančiuose kvapuose ir vaikščiojame purve... rezervuare guli sluoksnis purvo, rūdžių, kirmių ir pastipusių pelių... dirbtuvės prisotintos smalkių... Visas lageris kenčia nuo žarnų ir skrandžio skausmu... Penkiasdešimtmečiai ir šešiasdešimtmečiai krinta kaip musės. Mus baudžia pasinaudodami mažiausia priežastimi ar visai be priežasties...“, – štai tokią citatą iš Balio Gajausko kasdienybės „Sosnovkos koncentracinėje stovykloje“ 1979 metų balandžio 24 dienos kreipimesi į JAV Kongreso Astrovų rūmus Vašingtone pateikė Kongreso narys Robertas K.Dornanas, prašydamas kongresmenų paramos išlaisvinti iš sovietinės katorgos kovotojų už laisvę ir žmogaus teises Balį Gajauską.

Tik sulyginus šiuos du – dabartinio gyvenimo ir buvusio kalėjimo – vaizdus iš tiesų galima suprasti, kokią palaimą turėtų reikšti tokiam žmogui tas Trispalvės plazdėjimas, vakučių čiauskėjimas ir karštos žirnienės kvapas savuose na-

muose, laisvoje ir nepriklausomoje Lietuvoje.

Paklaustas, ar žino, kad likimo broliai jų draugiškai pravardžiuoja lietuviškuoju Mandela, Balys pakreipia galvą ir sako, kad sulyginimas netikslus, Mandela kalėjės trumpiau. Ir iš tiesų, šis visame pasaulyje gerai žinomas Pietų Afrikos Respublikos kovotojas su apartheido režimu buvo įkalintas tik (!) 27 metams. Oabar žinomas kaip ilgiausiai sovietiniuose gulaguose kalintas politinis kalinas Balys Gajauskas teistas dukart ir gavo 25 (nuo 1948 iki 1973 metų) ir 10 metų (nuo 1977 iki 1987 metų) kalėjimo bei penkerius metus tremties, kuri baigėsi 1988 metais. Matematika paprasta – iš viso 37 metai žiaurių sovietinių represijų už meilę Tėvynei ir pastangas ją išlaisvinti nuo okupantų, sugriautas ir iš esmės pakeistas žmogaus gyvenimas. Paklaustas, kodėl taip ilgai teko kalėti, ar nebuvovo galimybų tai kaip nors pakeisti, senasis Balys atsako: „Niekada nėjau į kompromisus, sakiau, okupantai ir viskas, nepripažinau jų primestos pilietybės, nepaisiau jų draudimo grįžti į Lietuvą, pas mamą į Kauną“. Prisiminės, kaip mama ir jis buvo pastoviai sekami, su šypsena pasakojo, kad kagėbistai jį, gerai pažinojusį Kauną, vis pamesdavo iš akių, o pasikvietę į apklausas piktinavosi, kad šis jų visas degalų atsargas iššvaistantis, sekliams mėginant jį sekti.

„Kai mane teisė pirmą kartą, majoras Pilelis nustatė, kad aš neapkenčiu sovietinės valdžios, gal aš nesutinku su kompartijos ir sovietinės valdžios politika. Antrą kartą aš rinkau, saugojau, dauginau ir skleidžiau antisovietinę literatūrą, o motyvai buvo „neapykanta sovietinei valdžiai, siekimas pakeisti visuomeninę santvarą“. Taip jis manė, o aš taip nemaniau. Jau nuo pirmos okupacijos dienos, būdamas 14

metų, pamatės užplūdusius Lietuvą mongolus ir totorius, norėjau okupacinę valdžią sunaikinti, o jis man rašo: „Pakeisti“. Man gėdą daro mano tardytojas majoras Pilelis, o dar baigės čekistinę mokyklę. Keitimu iš jos nieko gero neužlipdysi, reikia sunaikinti, o likusias okupacines šiukšles išmesti į šiukšlyną ir nenaudoti naujoje statyboje“, – taip savo kovos *moto* apibūdina Balys Gajauskas savo knygoje „LAGO Saulėlydis“.

Šiandien jo didžiausias rūpestis palikti kuo daugiau ir tikslesniu prisiminimui apie sovietų padarytus nusikaltimus. Jis prisipažino keliantis 4 valandą ryto ir keliaujantis į savo darbo kambarį prie rašomos knygos. Pusryčiauja, pietauja, vakarieniuja ir vėl rašo. Taip iki 20 valandos. Pavartęs knygos medžiagą rodo bendrą nuotrauką su Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Vilniaus skyriaus nariais. Sako, jie norėjė, kad jis būtų buvę vadovas, bet jis turėjo višą savo laiką paskirti rašymui, tad sąjungos vadovo posto atsisakės. Pasak jo, politiniai kaliniai vienas paskui kitą išeina. Žinoma, dar yra buvę tremtiniai, kurie yra jaunesni, sovietines represijas patyrę būdami vaikais. O kas po jų? Šis klaušimas Baliui Gajauskui neduoda ramybės. Jis daug tikisi iš jaunimo, susibūrusio po „Misija Sibiras“ vėliava, bet mano, kad jie nenuvažiuoja pakankamai toli, kur buvo tremiami ir kalinami lietuvių. Jam apmaudu, kad šiam tikslui trūksta pinigų...

Balio Gajausko biografija:

Gimė 1926 metų vasario 24 dieną Vilkaviškio rajone, Vyrgilių kaime, lietuvis.

1934–1942 metais buvo skautų organizacijos narys Kaune. Mokėsi Kaune, išsilavinimas – vidurinis. Nuo 1946 metų dalyvavo pogrindinėje veikloje prieš okupaciją. 1948–1973 metais buvo kalinamas. 1973 metais paleistas be teisės grįžti į Lietuvą. 1973–1977 metais dirbo Kauno 5-ojoje elektros montavimo valdyboje. 1977–1987 metais kalėjo, 1988 metais buvo tremtyje.

1979 metais Europos saugumo ir bendradarbiavimo JAV kongreso komisija kartu su kita disidentais pasiūlė kandidatūrą Nobelio taikos premijai. 1981 metais apdovanotas tarptautine Laisvés ir taikos premija.

Paleistas iš tremties 1988 metais grįžo į Lietuvą.

Sveikiname

90-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį politinį kalinių, Nepriklausomybės atkūrimo Akto signatarą, Vyčio kryžiaus ordino Komandoro didžiojo kryžiaus kavalierį, LPKTS Garbės pirmininką **Balį GAJAUŠKĄ**.

Vertiname Jūsų svarų indėlį kovoje už Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą. Sovietiniuose lageriuose Jums teko praleisti 37 gražiausius gyvenimo metus, tačiau nepalūzote šioje nelygioje kovoje.

Atkuriant nepriklausomybę Jūs buvote daugybės darbų iniciatorius, organizatorius ir įkvėpėjas. Eidamas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos prezidento pareigas garbingai atstovavote gausią politinių kalinių ir tremtinių bendruomenę, Lietuvoje ir užsienyje viešinote tremčių ir pasipriešinimo istorijos darbus.

Linkime sveikatos ir toliau darbuotis Lietuvos labui.

LPKTS valdyba ir taryba

90-ojo jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Garbės pirmininką **Balį GAJAUŠKĄ**. Džiaugiamės Jūsų prasmigai praėjusiais metais, Laisvés kova, šviesiai darbai, kurie įprasmino gyvenimą, nušvietė likimo skirtą kelią ir teikė Viltį visai tautai, siekiančiai Laisvés ir Atgimimo.

Linkime stiprios sveikatos, šviesių akimirkų įprasminant Laisvés kovas visų laukiamomis prisiminimų knygomis.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Vilniaus bendruomenė

Nuoširdžiai sveikiname ištikimus LPKTS Panevėžio filialo narius, švenčiančius jubiliejų:

Jadvygą KERIENĘ – 90-ąjį,

Oną LASKAUSKIENĘ – 85-ąjį,

Genovaitę TAMOŠIŪNIENĘ ir Stanislovą VASILIAUSKĄ – 80-ąjį,

Angelę Oną JUOZAPAIKYTĘ – 75-ąjį,

Janiną KRASAUSKIENĘ – 60-ąjį,

Maurikijų GRÉBLIŪNĄ – 50-ąjį.

Linkime stiprios sveikatos, žmonių gerumo, Dievo palaimos.

LPKTS Panevėžio filialas

Garbingo **80-ojo** jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusią Tomsko srities Parbinsko rajono tremtinę Liudviką **Danutę SMAILYTĘ**.

Linkime stiprios sveikatos, sėkmės ir Aukščiausiojo globos.

LPKTS Kauno filialas

Padėka

Dėkojame paaukojusiai „Tremties vaikų“ 3-io tomo leidybai **Valerijai Jokubauskienei – 20 eurų**.

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbuliene

1990–1992 metais – LR Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatas. Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras. 1992–1996 metais – Seimo narys, Seimo komisijos KGB veiklai tirti pirminkas, politinių kalinių ir tremtinių „Laisvés“ frakcijos pirmininkas. Lietuvos saugumo tarnybos generalinis direktorius. Kandidatavo 1996 metais ir 2004 metais Seimo rinkimuose. Nuo 1996 metų – Permės gubernijos politinių represijų ir totalitarizmo istorijos memorialinio muziejaus tarybos narys. 1989–1997 metais – Lietuvos politinių ka-

linių ir tremtinių sąjungos prezidentas. 1999–2000 metais – Tarptautinės buvusių politinių kalinių ir represuotųjų asociacijos prezidiumo narys. Lietuvos politinių kalinių valdybos ir tarybos narys.

1998 metais gyveno Los Andžele (JAV).

Apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės medaliu (2000), Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro didžiuoju kryžiumi (2005).

Yra paskelbęs straipsnių politikos klausimais užsienio spaudoje.

Vedės, turi dukterį Gražiną. **Petras MUSTEIKIS**

Simno valsčiaus partizanams ir vadui Antanui Kušliui atminti

Antanas Kušlys gimė 1913 metų birželio 13 dieną Marijampolės apskrityje, Liudvinavo valsčiuje, Želsvos kaime. Jis buvo šeštasis suvalkiečių ūkininkų Andriaus ir Barboros Kušlių vaikas. Šeimoje užaugo dešimtvaikį – keturios seserys ir šeši broliai, kurių vienas – Julius – mirė 1939 metais. Antanas, baigęs 6 gimnazijos klasę, 1935–1936 metais tarnavo eiliniu 9-ame pėstininkų pulke Marijampolėje, vėliau muzikantu 2-ame Ulonų pulke Alytuje. Želsvos kaime gimusių ir gyvenusių brolių Kosto, Juliaus, Felikso ir Antano Kušlių orkestrą simniškai, Marijampolės apylinkių gyventojai gerai žinojo. Švenčių, minėjimų dienomis broliai atsinešdavę instrumentus ir grodavę. Antanas Kušlys buvo Lietuvos šaulių sajungos narys, 1939 metais vadovavo Simno šaulių būriui. Nuo 1938 metų jis dirbo Seirijuose, Simne, Vilniuje tarnautoju. 1940 metais po sovietų okupacijos iš pareigų buvo atleistas. Vengdamas suėmimo, slapstėsi. Tačiau 1941 metų birželio 14 dieną į Kazachstaną buvo ištremta Antano Kušlio žmona Julija su penkiamečiu sūneliu Leonu, tuo metu gyvenę Kalvarijoje. Antaną ši žinia pasiekė vėliau, jis dėl to labai išgyveno, vis sakydavo: „Pražudė mano vaka, išvežė, nebéra jo gyvo“. Netikėjo tévas, kad toks mažas išgyvens tremtyje.

Prasidėjus Vokietijos–Sovietų sajungos karui, 1941 metų birželio 22 dieną Antanas Kušlys istojo į sukilių gretas, grįžo į Vilnių, kur su partizanais nuginklavo 60 milicininkų ir užémė buvusių milicijos įstaigą. Birželio 25 dieną su 100 partizanų suorganizavo geležinkelio policiją, kuri saujo 24 geležinkelio stotis nuo užpuolimų ir diversijų. Antanas Kušlys buvo paskirtas Vilniaus geležinkelio policijos viršininko pavaduotoju. Vėliau dirbo Simno mokesčių inspekcijoje kortelių biuro viršininku. Sugrįžus sovietams, nenulenkė galvos prieš okupantą, į jų kariuomenę tarnauti néjo. Su broliu Feliku slapstėsi namuose, Želsvoje. Kaimynas stribas juos vis skusdavo ir nuolat jų namuose darydavo kratas. Antanas su Feliku slėpdavosi – troboje buvo tokus užkaboris, atitvertas siena, ten ir užlisdavo. 1944 metų rugsėjį pradėjo partizanauti – tapo Simno valsčiaus veikusių partizanų junginio vadu, pasirinko Vilko slapyvardį.

Klasikiniu lietuvių partizanų organizavimosi pavyzdžiu buvo pirmasis Simno valsčiaus

būrys. 1944 metų rugsėjį Simno valsčiaus milicia Ponkiškių kaime suėmė Praną Miškinį, bet vežant į valsčiaus skyrių jį išvadavo greitai susiorganizuę Aleksandras Miškinis, Vladas Dranginis ir Aleksandras Šukevičius. Iki rugsėjo pabaigos susirinko 10 vyrų, kuriems vadovauti ėmësi Antanas Kušlys, gyvenęs Atesnykų kaime, ir nuo spalio 1 dienos jie oficialiai ēmë veikti kaip partizanų būrys. Pradžioje veikė susirinkdami uždaviniamas vykdyti paskirtomis dienomis konspiraciuose butuose, po to, bijodami apsupimo, jau rinkosi miške, dar nesinešiodami ginklo. Veikė Buckūnų, Metelių, Atesnykų, Ponkiškių kaimuose. Lapkričio pabaigoje pirmą kartą pasirodė atvirai 18–20 ginkluotų partizanų grupė – pražygavo per Buckūnų kaimą į Metelius.

1944 metų gruodžio pradžioje Simno valsčiaus Ūdrijos, Metelių, Buckūnų, Ponkiškių kaimų apylinkėse veikusį Skrajojantį būrį, vadovaujamą Antano Kušlio–Vilko, sudarė apie 30–40 kovotojų, judėjusių ir Krokialaukio, Miroslavo valsčių teritorija.

1945 metų sausio 19–20 dienomis Antano Kušlio–Vilko vadovaujami apie 40 partizanų, siekdami sustabdyti besiorganizuojančius stribus, puolė Alytaus valsčiaus Ūdrijos bažnytkaimį: apšaudė milicijos būstinę, nukovė NKVD įgaliotinę ir stribų būrio vadą Praną Ribinską bei stribus Joną Baliliūną, Petrą Laučį ir Simoną Piličiauską, rekvizavo aktyvistų turta, paėmė 12 šautuvų. Minimi puolime dalyvavę partizanai: Algirdas ir Juozas Berčiūnai, Jurgis Čepukaitis, Juozas ir Vincas Paršeliūnai, Juozas Stanionis, Juozas Šeštakauskas.

Gausėjant partizanų, Simno, Miroslavo, Krokialaukio ir dalyje Alytaus valsčių formavosi dar trys vietiniai būriai, suskirstyti į skyrius. 1945 metų pradžioje partizanai užmezgė ryšį su LLA Alytaus apylinkės vadu bei štabu.

1945 metų sausio 18 dieną Marijampolės apskritys Gudelių valsčiaje, 2 kilometrai nuo Dauksių, parašiutais nusileido Vlado Kuprevičiaus–Astos vadovaujama desantininkų grupė. Desantininkai aktyviai ieškojo ryšių su partizanais. Sausio pabaigoje Balbieriškio miške paliktas organizuoti ryšius desantininkas Leonas Junelis–Leonas, daugiausia iš Gudelių valsčiaus kaimų sutelkė 20 partizanų, o prisijungus dar vienam, Antano Kušlio–Vilko

vadovaujamam būriui, vasario pradžioje Balbieriškio miške buvo apie 80 partizanų dalinys, vadovaujamas Vlado Kuprevičiaus–Astos.

1945 metų vasario 1 dieną šis jungtinis kelių vietovių partizanų dalinys surengė Marijampolės apskritys Gudelių bažnytkaimio puolimą. 60–70 partizanų susitelkė Balbieriškio valsčiaus Būdos kaime, kur sausio 31 dieną ruošesi pulti: mobilizavo arklius ir pastotes, saugojo kelius ir neleido nėkam išvykti iš kaimo, tuo užsitikrindami slaptumą. Keliomis pastotėmis prisiartinusios prie Gudelių per pusę kilometro, pas gyventoją palikusios vežėjus su apsauga, pagrindinės partizanų pajėgos puolė miestelį, apšaudė valsčiaus pastatą, kuriame gynési kolaborantų įgula, nukové milicininką, išvadavo 4 suimtuosius ir be aukų trimis grupėmis po 15–20 vyrų pasitraukė Balbieriškio link, į Birštono valsčiaus Dzingeliškių mišką. Dzingeliškių kaime partizanai nukové Birštono valsčiaus NKVD poskyrio milicininką, tačiau du kolaborantai spėjo paspruktį iš kaimo. Artinantis sovietų pajėgomis pakelui išsiskirstydamas grupėmis, partizanų dalinys perėjo į Punios šilą. Antano Kušlio–Vilko būrio 36 vyrai grįžo į Simno valsčių ir laikėsi miške prie Žuvintų, Bambininų ir Aleknonių kaimų.

Dalis šio skrajojančio dalinio partizanų tėsė puolimo operacijas. Vasario 12 dieną jungtinės Antano Kušlio–Vilko ir ltn. Vlado Stepulevičiaus–Stepulio pajėgos – apie 80 partizanų – puolė valsčiaus centrą – Miroslavą. Šio miestelio užėmimo operacijoje dalyvavo ir Broniaus Vitkauskas vadovaujama Nemunaičio apylinkių partizanų grupė. Puolimo metu partizanai nukové NKVD operatyvinį įgaliotinį ltn. V. Kriukovskij, milicininką K. Garbacevičių ir 12 stribų, iš NKVD ir valsčiaus komiteto pastatą paėmė daug ginklų, tarp jų 4 kulkosvaidžių ir 5 automatus, dokumentų, blančių, apvalių ir kampinių antispaudų. Buvo suimti valsčiaus pirmininkas Kavaliauskas ir NKVD valsčiaus poskyrio viršininkas j. ltn. Korovin, bet jiems pavyko pabėgti.

1945 metų vasario 16 dieną minėto dalinio partizanai surengė pasalą prie Žagarių kaimo kelyje į Balbieriškį, kurios metu buvo nukauti 6 stribai, išvaduoti 2 suimtieji. Vilko būrys ruošesi pulti ir Simną, tačiau atsirado išdavikų, kurie pranešė apie tai NKVD. 1945 metų vasario

13–18 dienomis informatoriu „Polevoj“, „Lesnik“ ir „Lisicyn“ duomenimis, Simno valsčiaus miške aplink Žuvintų, Bambininų ir Aleknonių kaimus buvo lokalizuotas Antano Kušlio–Vilko vadovaujamas būrys, besirengiantis Simno puolimo operacijai. Vasario 21-osios 6 valandą ryte 94-ojo pasieniečių būrio 2-oji komendantūra su Simno valsčiaus 35 stribų būriu (minimi dalyvavę stribai: broliai Antanas, Juozas ir Vytautas Kvedaravičiai, Zigmantas Pociunas, Jonas ir Bronius Žebrauskai, Stasys Matiliauskas), vadovaujami pasieniečių būrio vado kpt. Pogorelov ir valsčiaus NKVD skyriaus viršininko ltn. Smirnov, netikėtai apsupo Liepakoju kaimė (13 kilometrų iki Simno) poilsisiu apsistojusius 36 partizanus. Berniuką, bėgusį per kalnelį pranešti partizanams, kad apsusupti, čekistai negailestingai nušovė. Dvivalandas trukusime mūšyje žuvo 32 vyrai (žinoma 21 pavardė), tarp jų ir vadasis, vienas sužeistas paimtas į nelaisvę ir tik trims pavyko prasiveržti. Vienas, nenorėdamas pasiduoti gyvas, pats pasirinko mirtį, du sudegė gyvi, priešui uždegus daržinę. Partizanai priešinosi įnirtingai, tačiau sovietams atiteko 8 kulkosvaidžiai, 20 šautuvų, 18 automatus, 20 granatų, šovinių, įvairių dokumentų. Sovietų nuostoliai neaiškūs, pagal jų oficialią ataskaitą – tik sunkiai sužeistas pasienietis seržantas Gladkich.

Žuvusių partizanų kūnai buvo nuvežti „atpažinimui“ į Simną, kur miestelio aikštėje išgulėjo dvi dienas. Simno valsčiaus partorgas Antanas Kvederavičius prie išniekintų kūnų susirinkusiesiems išdrožė kalbą, gąsdindamas, „kad visų tū, kurie yra „bandoje“ arba remia ją kuo nors, laukia tokis pat likimas“. Vėliau stribai suimtus žuvusiųjų tévus privertė sūnų palaikus mesti į bendrą duobę ir užkasti Simno ežero pakrantėje. Partizanų giminės greitai atsidūrė Sibire, iš kur nedaugeliui pavyko sugržti – amžinojo išalo žemėje pasilikę vyriausieji – daujaušiai motinos, tévai.

Antanas Kušlys žuvo taip ir

nesužinojęs, kad jo sūnus Leonas gyvas. 1947 metais motina Julija su juo pabėgo iš tremties Kazachstane, Gurjevo srityje, Makato gyvenvietėje. Gyveno pas gimines, tačiau 1949 metų spalio 11 dieną Julija Kušlienė suėmė ir nuteisė 3 metams kalėjimo už pabėgimą iš spec. ištremimo vietas. Leonas liko vienas. Jis priglaudė ir augino žuvusio tévo Antano seserys. Motiną iš kalėjimo paleido 1950 metų lapkričio 3 dieną.

Sovietmečiu partizanų užkasimo vietoje gėlės buvo dedamos slapčia. 1989 metais partizanų palaikai buvo atkasti ir palaidoti Simno kapinėse. Tais pačiais metais iš Dzūkijos laukuose surinktų akmenų žuvusiųjų giminės ir artimieji pastatė paminklą (autorius J. Nevelis), prie kurio raudono granito plokštėse iškaltos Liepakoju kaimė žuvusių partizanų pavardės:

Antanas Kušlys, Feliksas Kušlys, Alfonsas Jarmalavičius, Stasys Pauža, Juozas Steponis, Stasys Nedzinskas, Vincas Paršeliūnas, Bolius Paršeliūnas, Vincas Petrukonis, Vladas Petrukonis, Bronius Aleksandravičius, Antanas Šerkšnas, Vincas Šerkšnas, Steponas Gaigalas, Juozas Berčiūnas, Algirdas Berčiūnas, Juozas Stadalius, Leonas Nauvickas, Juozas Miliauskas, Stasys Katalynas, Petras Marcinkevičius, Vincas Brenkis.

Paminklas Simno kapinėse atidengtas 1990 metų spalio 20 dieną; 2006 metais Liepakoju mūšio vietoje pastatytas tipinis LGRTC atminimo ženklas.

Gintaras LUČINSKAS

Žvilgsnis į Sausio 13-ąja

Paskutinis mano atradimas – „Tėviškės žiburių“ Kanadoje ilgametis redaktorius, ko gero, paskutinis, daug nuveikęs tikras Lietuvos patriotas Vakaruose, aukštaitis iš Joniškėlio Česlovas Senkevičius. Apie Jį rašiau savo straipsnyje „Jeigu būčiau žinojės, kada sakyti NE!“ „Tėviškės žiburiuose“ 2015 metų gruodžio 8 dieną.

Kuo labiau ši deimantų šlifuoju – skaitau ir gilinuosi į jo kūrybą – tuo daugiau atsiveriajo nepažintų briaunų ir jos suspindi Tėvynės meilės ir pilietinio patriotiškumo varsomis bei tikro lietuviu išmintimi.

2016 metų „Tėviškės žiburių“ 2-ojo numero vedamajame pateikti jo pamastymai apie Sausio 13-osios tragediją Vilniuje.

Kai visa šėtono kariauna Lietuvoje niekina mūsų tautos didžiuosius virus – Lietuvos Respublikos įkūrėjus ir atkūrėjus: dr. Joną Basanavičių, dr. Vincą Kudirką, prof. Vytautą Lands-

bergį ir net poetą Justiną Marcinkevičių, „Tėviškės žiburių“ redaktorius, siekdamas tik teisingumo, objektyvius faktus sustato į savo vietas, ten, kur istorijoje jie ir turi būti.

Salia Jo parašyto vedamojo pateikiama poeto Justino Marcinkevičiaus kalba, pasakyta 1991 metų sausio 16-ąją, atsiseiviniant su komunistinės Rusijos agresijos prieš Lietuvą aukomis.

Tada poetas sakė: „Pasaulis mato – pasiekta smurto ir žiaurumo viršūnė: nužudyti, tankų vikšrais sutraiskytį beginkliai žmonės, kurie niekam negrasino, niekam nekėlė jokio pavojaus. Savo rankomis jie laikė aplėbę ne svetimą, ne užgrobtą, o savo žemę, jų akys buvo pakeltos į savo dangų, o į automato šūvius jie atsakė skanduodami Lietuva! Jie ir krito su šiuo žodžiu lūpose, nusinešdami jį prie Dievo kojų“.

Vedamajame primenama apie šėtono kariaunos kliedesius „savi šaudė į savus...“, tarsi savi būtų turėjė tankus

su žudančiais vikšrais ir automatus su pašaulyje uždraustomis išcentrinėmis kulkomis. Dabar šėtono kariaunas jau pradedamas niekinti poetas, šviesiu žodžiu į Amžinybę palydėjęs tos kariaunės aukas. Baisiausia, kad šėtono kariauna, kaip nuodingi vorai žioplas muses, į savo tinklus įtraukia ir nemastančias hedonistinės vartotojiškos kultūros nuzombintas aukas, mūsų intelektualius vaikus.

Česlovas Senkevičius daug metų giliinas į savo tautos, kenčiančios ir draskomos įvairiausiais šmeižtais ir politiniais karais savų prieš savus, politinę padėti ir ją objektyviai vertina. Analizuojamame vedamajame nagrinėjā savokas „tikras“ ir „netikras“ patriotizmas. Šėtono kariauna „tikrai patriotizmą“ supranta kaip kvietimą svetimiesiems vėl okupuoti Lietuvą. Taip bandoma pateisinti jų kolaboravimą su okupantu, kaip vienintelę gerą išeitį: kolaboravimas paverčiamas „pragmatiniu patriotizmu“, o „Dovydo kova su

Galijotu – neapgalvotu, pavojingu ējimu, vedančiu į galimą susinaikinimą“.

Žvelgdamas į Sausio 13-osios Lietuvą, redaktorius, savo vedamajame konstatavęs esamą politinę situaciją Lietuvoje, kaip ji atrodo iš tolo, visų mūsų klausia: „Kai kam gali atrodyti, kad tuščia būtų aiškinti aiškų dalyką: Lietuva viso pasaulio pripažinta laisva, nepriklasoma valstybė, Europos sąjungos ir NATO narė. Žinoma, tai formaliai aišku. Tačiau klausimas, ar galėtų pasikartoti Sausio 13-oji, jeigu vėl to reikėtų? Kokio patriotinio lygio jau esame pasiekę? O gal atkurta laisvė nutryne ir tai, kas turėta? Netiksliai išsiaiškinti globalizmo ir liberalizmo vėjai gali tapti lemiančiu veiksniu, planuojant strategijas tautos ateiciai“.

Ačiū Jums, Česlovai Senkevičiau už Jūsų drąsus tiesos žodį ir kad šviečiate, kaip tikras deimantas lietuvišku pilietiniu patriotiškumu.

Prof. Ona VOVERIENĖ

Vilties maldos

versiteto spaustuvėje spausdinta maldaknygė jau tapo bibliografine retenybe. Bet jos negalima užmiršti.

„Kai pamačiau lietuvių kalinių katalikų maldaknygę ir išgirdau jos odišę į lagerius, didis skausmas suspaudė širdį ir... ją pabučiavau. Juk Sibiras pažįstamas ir man, kaip mūsų tėvams, seserims ir broliams,“ – rašė kunigas Jonas Kastytis Matulionis SJ.

Vartydamas maldaknygės puslapius, negali likti abejingas išmarginantiems, stropiai užrašytiems žodžiams, matai, kaip juos taria vergiško darbo iškamuoti, kokiamės nors barako kampe susibūrė tautiečiai. Malda jiems buvo vienintelė paguoda, viltis ir nusiraminimas. Viltis išlikti gyviems, sugrižti į Lietuvą. Dievo ir Tėvynės meilė, meilė savo kraštui – tai krikščioniškoji dorybė. Neveltui maldaknygės leidėjai ją įvardijo „Vilties maldos“. Įvadą į ši

maldyną kunigas Jonas Kastytis Matulionis užbaigia mintims: „Ši maldaknygė yra mūsų ŠVENTA RELIKVIJA. Jos kelias į LAISVĘ buvo toks sunkus kaip mūsų tévu, seserų, brolių ir visų mūsų...“

VIEŠPATIE, neleisk, kad kada nors tokia Tautos kančia pasikartotų!“

Vilties maldų reikia ir šiandien. Neaiški mūsų Tėvynės ateitis.

Negaliu nors trumpai nepaminėti „Vilties maldų“ rinkinio autorius – kunigo, garbės prelato, publicisto, kraštotyrininko, visuomenės veikėjo Stanislovo Kiškio. Jis kalėjimuose, lageriuose už spygliuotų vielų Sibiro platybėse praleido daugiau nei keturiolika metų, ten buvo kalinių ir tremtiniių dvasios tévas. Su juo, jau pradėjusi dešimtą dešimtį, susitikau ir kalbėjau si Kaišiadoryse. Maloniai stebino šios šviesios asmenybės darbštumas, atkak-

lumas, mažo kambarėlio pasieniuose pilnos lentynos knygų, aplankų su rankraščiais, ant stalo kasdien naudojama rašomoji mašinėlė.

Gyvam esant išėjo trys S. Kiškio knygos: „Vilniaus Kalvarijos“ (1940), „Vilties maldos“ (1991), biografinė tremties atsiminimų knyga „Aš padarysiu jus žmonių žvejais“ (1994), po mirties – monografija „Arkivyskupas Teofilis Matulionis“ (1996), knygos „Kristaus pašauktieji“ (1996), „Iš Kavarsko praeities“ (1998). Liko nespausdintų apie 50 įvairaus žanro kūrinių: monografijų, filosofijos, kraštotyros studijų, apybraižų apie tautai ir bažnyčias daug pasidarbavusius dvasininkus.

Stanislovas Kiškis mirė 1995-ųjų rudenį, eidamas 95-uosius metus. Palaidotas Kaišiadorių katedros šventoriuje.

Vygandas RAČKAITIS

LPKTS Ukmergės filialo darbai

pavaduotojas Aleksandras Gražys rado daug projektių, gauname dalinį ar pilnį finansavimą už filialo rengiamas ekskursijas mūsų nariams. Pabuvojome Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centre Vilniuje, Pakruojo dvare, Burbiškėse, Anykščiuose; pernai Liepos 6-ąją lankémės ir istorinėse lietuviškose žemėse Lenkijoje: Punke ir Seinuose.

Vasario 13-ąją įvyko ataskaitinė rinkiminis LPKTS Ukmergės filialo susirinkimas. Susirinkime dalyvavo LR Seimo narys profesorius Arimantas Dumčius. Jis apžvelgė šiandieninę Lietuvos ekonominę ir politinę padėtį. Apsilankė ir LPKTS tarybos pirmininkas Petras Musteikis. Jis džiaugėsi mūsų nuveiktais darbais, kadangi pirminkė mūsų darbo ataskaitą pagrindė vaizdinėmis priemonėmis.

Per ši ataskaitinė rinkiminė susirinkimą užsąžiningą darbą, patriotinį jėgų ugdymą, tremties ir rezistencijos istorijos puoselėjimą Regina Giedraitienė ir Tamara Reingardtienė buvo apdovanotos 3-iojo laipsnio LPKTS

LPKTS Ukmergės filialo valdyba

žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“.

Susirinkusiuosius pasveikino Ukmergė rajono meras Rolandas Janikas. Svečiavosi LPKTS Lentvario filialo valdybos nariai su pirmininku Jonu Pacipavičiumi.

Dvejėjims metams vėl išrinkta ta pati valdyba. Pirmininke perrinkta Aldona Kalesnikienė. Pasikeitė tik Revizijos komisija: Janina Vanagienė, Algytė Kirvelienė ir Irena Mikienė. Visi sutar-

tinai stengsimės nuoširdžiai ir sažininti dirbtį mūsų visų labui.

Susirinkusieji koncertavo Ukmergės buvusių tremtiniių choras „Tremtinys“, vadovaujamas J. Juodienės, bočių klubo „Viltis“ ansamblis ir kapela „Želvelė“, vadovaujama Juozo Vasiliausko.

**Tamara REINGARDTIENĖ,
LPKTS Ukmergės filialo
valdybos narė**

2016 m. vasario 26 d.

Vincas Gudukas

1947–2016

Gimė Alytaus r. Raitininkų sen. Raitininkų k. ūkininkų šeimoje, auginusioje penkis vaikus, iš kurių buvo vyriausias. Senelis buvo Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, 1923 m. Klaipėdos sukilimo dalyvis.

Vincas mokėsi Raitininkų septynmetėje mokykloje, vėliau Merkinės vidurinėje mokykloje. Baigė Vilniaus universitetą, įgijo vaikų chirurgo specialybę. Pradėjo dirbti Alytaus r. centrinėje ligoninėje vaikų chirurgu. Istojo į Maskvos pediatrijos ir vaikų chirurgijos mokslo tyrimų instituto urologijos ir operacines nefrologijos specialybės dieninę aspirantūrą. 1980 m. tapo medicinos moksly kandidatu, vėliau taip aukščiausios kategorijos urologu, docentu. Tapo karro mediku, jam suteiktas leitenanto laipsnis. Vedė. Sulaukė trijų sūnų: Vinco,

Marijaus ir Evaldo.

Dirbo gydytoju urologu Alytaus r. ligoninėse. Nuo 1988 m. dalyvavo Atgimimo renginiuose, Sąjūdžio veikloje. 1991 m. sausio 11–12 d. budėjo prie Parlamento, stante barikadas, teikė medicinė pagalbą. 1991 m. sausio 13-osios naktį buvo sužeistas. Pripažintas Lietuvos nepriklausomybės gynėju, nukenčiusi nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSSR agresijos.

1991–1997 m. tarnavo SKAT savanoriu. Aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje: buvo Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolis, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos, Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos, Lietuvos aviacijos veteranų sąjungos, Lietuvos atsargos karininkų sąjungos, Lietuvos šaulių sąjungos narys. Labai domėjosi

Pro memoria

Dzūkijos krašto istorine praeitimi, finansuiskai remdavo istorinių knygų leidybą, pats rašydavo į spaudą. Už nuopelnus Lietuvos valstybei apdovanotas Sausio 13-osios Atminimo medaliu ir Vyčio Kryžiaus ordino medaliu.

Nuoširdžiai užjaučiamė žmoną Jadvygą, sūnus Evaldą ir Marijų, seseris Gražiną, Laimą ir Vidą, broli Joną ir artimuosius.

Gintaras Lučinskas

Augustas Fetingis

1926–2016

Gimė Tauragės r. Jocių k. Augo su broliu ir dvieju seserimis. Baigė Jocių pradinę mokyklą, Tauragės gimnaziją. 1945–1946 m. dirbo Tauragės geležinkelio kelių tarnyboje. Fetingių sodyboje dažnai lankydavosi Kęstučio apygardos 2-ojo būriu partizanai. Nuo 1946-ųjų Augustas tapo jų ryšininku Vyčiu. Jo užduotis buvo seksti stribų ir KGB kariuomenės judėjimą, aprūpinti būrių ginklais ir šoviniais, rūpintis partizanų apavu ir apranga. 1949 m. tremiant šeimą jam pavyko išsokti per langą. Tėvas, mama ir sesuo Elena buvo ištremti į Irkutsko sr. Taišeto r. Birusos k. 1957 m. šeima grįžo į Tauragę.

gė. Augustas tėsė ryšius su partizanais, tačiau buvo suspektas, suimtas ir tardytas. Jam pavyko pabėgti iš Tauragės saugumo. Vėl įsijungė į pogrindinę veiklą. Nuolat teko slapstytis: gyveno ir dirbo Kaune, Raseiniuose, Šiauliuse, Kelmėje, Kražiuose, Pakruojoje, Tauragėje, Panevėžyje, vėl Pakruojoje. Vedė. Prasidėjus Atgimimui, dalyvavo Sąjūdžio veikloje, istojo į LPKTS. Pripažintas neginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviu, jam suteiktas Laisvės kovų dalyvio statusas. 2001 m. išrinktas į LPKTS Pakruojo filialo tarybą. Budėjo filialo būstinėje, buvo filialo vėliavnešiu, dalyvaudavo vienuose renginiuose, ekskursijose, išvykose. Buvo TS-LKD PKTF narys.

LPKTS Pakruojo filialas

Nuoširdžiai užjaučiamė žmoną Aliną, sūnų Eugenijų Everestą, dukterį Ireną, vakių bei artimuosius.

LPKTS Pakruojo filialas

Pro memoria

se, išvykose. Buvo TS-LKD PKTF narys.

Nuoširdžiai užjaučiamė žmoną Aliną, sūnų Eugenijų Everestą, dukterį Ireną, vakių bei artimuosius.

LPKTS Pakruojo filialas

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinės informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:
1 mėn. – 2,40, 3 mėn. – 7,19, 6 mėn. – 14,40 Eur.

ISSN 2029-509X

Tremtinys

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė

Redakcija: Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė

Maketavo Ignas Navickas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204

el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com

Įmonės kodas 300032645

Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365, AB „SEB“ bankas

Kovo 5 d. (šeštadienį)

11 val. LPKTS Kėdainių filialo būstinės salėje (Didžioji g. 41) įvyks Kėdainių filialo ataskaitinis rinkiminis susirinkimas.

Kviečiame dalyvauti.

Knygų tremties ir rezistencijos tematika galite įsigyti LPKTS knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune) bei internetu www.lpkts.lt.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Steponas Budreika

1930–2016

Gimė Kupiškio r. Šimonų valsč. Bruknui k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. su šeima ištremtas į Irkutsko sr. Dirbo miško pramonėje. Į Lietuvą grįžo 1958 m., apsigyveno Radviliškyje. Užaugino sūnų ir dukterį. Dirbo miško ūkyje vairuotoju.

Palaidotas Radviliškio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamė vaikus ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio filialas

Emilė Irena Kaziliūnaitė-Kriauciūnienė

1938–2016

Gimė Biržų r. Baibokų k. ūkininkų šeimoje. 1949 m. su tėvais, penkiais broliais ir močiute ištremta į Irkutsko sr. Zimos r. Kimiltejaus k. Tremtyje gausi šeima patyrė daug vargo. Į Lietuvą grįžo 1957 m. Vabalninkė baigė vidurinę mokyklą, 1962 m. – Kauno medicinos mokyklą, 1967 m. – Medicinos institutą. Mokydamasi dirbo laborante neurofiziologijos laboratorijoje. 1964 m. sukurė šeimą, užaugino sūnų ir dukterį, sulaukė trijų vaikaičių. Gyveno Kaune, net 43 m. dirbo Jonavos ligoninėje gydo to dermatovenerologe.

Palaidota Kauno r. Neveronių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamė šeimą, giminės ir artimuosius.

Liūdi draugai

Aloyzas Viršilas

1928–2016

Gimė Tauragės aps. Kvėdarnos valsč. Gvaldų k. daugiaavaikėje ūkininkų šeimoje. Visa šeima rėmė Laisvės kovotojus, Aloyzas buvo nuoširdus į pagalbininkas. Prasidėjus Sąjūdžiui, išitraukė į Šilalės „Tremtinio“ klubą, vėliau buvo aktyvus LPKTS Šilalės filialo narys, dalyvaudavo visuose renginiuose. Gyveno Kvėdarnoje. Sukūrė šeimą, užauginos sūnų ir dukterį. Jam pripažintas Laisvės kovų dalyvio statusas.

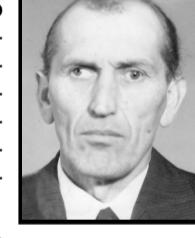
Palaidotas Kvėdarnos parapijos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamė žmoną, vaikus, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Vaclovas Petkus

1929–2016

Gimė Šilalės r. Zobielijos k. Augo dėdės Jono Tverijono šeimoje Kadžygos kaime. Globėjai buvo patriotai, todėl ir Vaclovas, sovietams okupavus Lietuvą, visokeriopai rėmė partizanus, buvo ryšininku. Į sovietinę armiją Vaclovas néjo, slapstėsi apie metus, bet buvo išduotas. Areštuotas ir nutiestas kalėjo Sibiro Lageriuose. Grįžę apsigyveno Šilalėje. Vedė, užaugino dukterį ir sūnų.

Palaidotas senosios Šilalės parapijos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamė vaikus, vaikaičius, provaikaičius, artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Skelbimai

Vasario 29 d. (pirmadieni) 16 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos Kaunos skyrius pristatys dviejų dalų filmą „Lietuvos partizano Antano Lukšos gyvenimo credo: LAIKOM FRONTĄ“.

Kviečiame dalyvauti.

Vasario 26 d. (penktadien) 17 val. Kauno r. Domeikavos seniūnijos salėje įvyks TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos Kauno rajono skyriaus steigiamasis susirinkimas. Kviečiame aktyviai dalyvauti visus Kauno rajone gyvenančius buvius tremtinius, politinius kalinius ir Laisvės kovų dalyvius – TS-LKD partijos narius.

LPKTS pirmininkas Gvidas Rutkauskas

Spausdino spaustuvė
UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas2 spaudos lankai
Tiražas 1920 egz.Kaina
0,60 euro

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų tremties ir tautos netekcių atspindžiai“ remia

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĒMIMO
FONDAS

Dviejų poetų knygų sutiktuvės

Lietuvos valstybės atkūrimo dienos išvakarėse Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos salėje literatūros ir muzikos popietėje pristatyti Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centro išleistos naujos Roberto Keturakio ir Stanislovo Abromavičiaus knygos. PLC generalinis direktorius Valdas Kubilius apžvelgė išleistą knygų kraitę, eksponuotą parangoje parodoje.

Poeto, redaktoriaus Roberto Keturakio eilėraščių knygoje „Tiktais akmirkos“ autorius dalijasi apmąstymais apie gyvenimo prasmę, būti, svajones. Susitikime poetas skaitė savo pašaukimo niekados neišdavusių mokytojų – Maironio, Jono Aisčio – eiles, kalbėjo apie gyvenimo, kūrybos kelyje sutiktus žmones, Motinos sektas pasakas, išugdžiusias ne tik vaizduotę, bet ir pašaulėjautą. Jautriai kreipdamasis į vaikaro svečius, išsakė nerimą apie mūsų tautos nueitą kelią ir ateitį, apie vertibes, kurios dabar taip skaudžiai paliečia šeimas, kultūrinę visuomenę.

Poetas, redaktorius, vertėjas Robertas Keturakis yra išleidęs keliolika eilėraščių rinkinių, tarp jų – 1988-ųjų „Poezijos pavasaryje“ apdovanotą „Amžinai laikinai“, apybraižų, esė rinkinius, poemas „Žemėsvardas“, „„Septyni kalavijai“, „Jotvingiai“, istorijos paveldo metraščio „Terra Jatwezenorum“ („Jotvingių kraštas“) 1-ą ir 2-ą tomos, nuo 1998 metų iki šių dienų redaguoją „Kauno istorijos metraštį“. Roberto Keturakio kūryba, darbai įvertinti garbingais Kauno miesto apdovanojimais, Jono Aisčio literatūrine premija, Cikagos „Lietuvių balso“ literatūrine premija už romaną „Kulkos“

(atkelta iš 1 psl.)

Atsiminimų vertė didžiulė. Juose užfiksuoja autentiški 1908 metų Česukų kaime gimusio Juozo Kvaraciejaus atsiminimai apie jo vaikystę, vaiko akmis matyt Pirmojo pasaulinio karo fronto ties Česukais išpūdžiai (visi žinome, kad netoli Česukų ant kalno yra Pirmojo pasaulinio karo vokiečių karių kapavietė), aprašomi ties Merkinė ir Česukais vykusią lietuvių kovą su lenkais epizodai, 1921–1926 mokslo metai Merkinės progimnazijoje ir Alytaus gimnazijoje, tarnyba Lietuvos kariuomenėje, kur gavo sanitarijos jaunesniojo puskarininkio laipsnį, 1930–1931 metais mokslo policijos mokykloje ir tarnyba Lietuvos policijoje 1932–1944 metais. 11–18 atsiminimų dalys skirtos pirmosios sovietinės okupacijos laikotarpiui, Antrojo pasaulinio karo išgyvenimams ir po to sekusiai antrajai sovietinei okupacijai, kurios metu Juozas Kvaraciejus buvo priverstas galutinai pasitraukti į pogrindį ir iki gyvenimo pabaigos slapstytis nuo gresiančio suėmimo.

Įsidėmėtini Juozo Kvaraciejaus žodžiai atsiminimų ižangoje: „Šis aprašomas, jeigu Dievas leis jį man baigtī ir jeigu parašytas išliks nesunaikintas, priims mano artimiesiems, kokius sunikius kryžiaus kelius esu perėjęs.“

ka Dievo širdy“, jam suteiktas Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaro vardas.

Visada atidus jaunujų kūrybai, palydėdamas jų knygas savo ižvalgomis, nestokoja dėmesio ir brandiems kolegomis. Šiltai ir nuoširdžiai kalbėjo apie Stanislovo Abromavičiaus kūrybą.

Popietės antro svečio knygoje „Sutikau raudonžiedį vakarą“ pirmasis (R. Keturakio eilėraštis skirtas S. Abromavičiui) „Tenai, dugne, dar žydi sodai“ tarsi įvedė į publicisto, poeto, vaikü rašytojo kūrybos apžvalgą.

Stanislovas Abromavičius – knygų apie Lietuvos ginkluotą rezistenčią ir tremtį sudarytojas ir autorius, šia skaudžia tema išleidęs ne vieną knygą, surinkęs archyvinę medžiagą apie prarastus žmonių gyvenimus, Laisvės kovas ir kovotojus, apie „Nuskendusį slėnį“; randa laiko ir mažiesiems skaitytojams, bendradarbiavamas žurnale „Tipu tapu“, dalyvaujančios susitikimuose mokyklose, vaikü darželiuose.

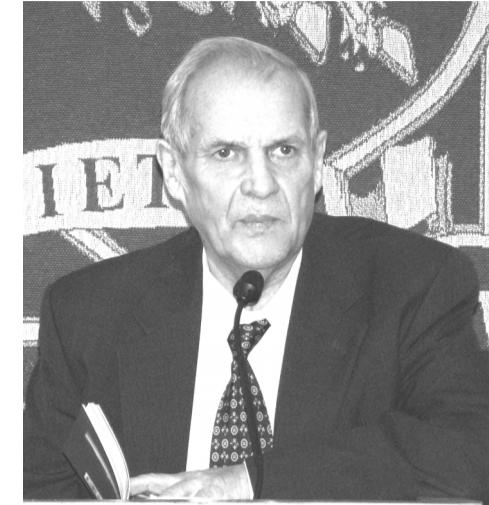
Ir ne tik publicistika, istoriniai literatūros kūriniai gimsta neaprēpiamoje šio žmogaus kūrybos erdvėje. Popietės metu atversta aštuntoji eilėraščių knyga – vaikystės prisiminimai, pamąstymai apie žmogaus prigimtį, kasdienybę. Autorius eilėraščių tekstais sukurtai nemažai dainų, kai kurias iš jų atliko Aleksandras Ravve.

Poetas, publicistas, Lietuvos istorijos ir rezistencinio pasipriešinimo tyrinėtojas, rašytojas Stanislovas Abromavičius už nuopelnus Kauno kraštui, kūrybinį darbą 2015 metais apdovanotas Kauno rajono savivaldybės mero Valerijaus Makūno fondo premija už

eilėraščių rinkinį „Išbarstytos mėnesinės“ („Poezijos pavasaris 2015“), už eilėraščių rinkinį „Žiemos langai“ skirtą JAV literatūrinę premiją, Jono Aisčio literatūrinę premiją už Jono Aisčio kūrybos tyrinėjimą ir sklaidą, už aistiškos dvasios puoselėjimą kūryboje; taip pat yra A. Matučio vaikų literatūros premijos laureatas, jo darbai įvertinti ir Kauno miesto burmistro Jono Vileišio medaliu.

Literatūros popietės autorius pasveikino ir savo kūrybą skaitė poetas Vladas Vaitkevičius, Laisvės kovų dalyvis Antanas Obelevičius.

Iškilmingai pasitikti Vasario 16-ąją, prisiminti tuos, kurie garbingai įėjo Ne-

Stanislovas Abromavičius

Aleksandras Ravve, Robertas Keturakis, Vladas Vaitkevičius ir Antanas Obelevičius

priklausomybės keliu kvietė LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė.

Daina,

prasmingais kūrėjų žodžiais

ir mintimis palydėtos knygos teikia ti-

kėjimą, kad šiu darbščių žmonių, skleidžiančių pagarbą knygai, žmogui prisidės prie atminimo iprasminimo.

Dalia POŠKIENĖ

Vasario 16-osios šventė Merkinėje

Vertingi ne tik per gyvenimą patirti išpūdžiai (atsiminimų autorius įžangosteiginys „Ketas ir nuotykingas mano gyvenimas nuo pat kūdikystės dieñų“ pasivirtina!), bet ir atsiminimų geografinė (Česukai, Merkinė, Gudakiemis, Pašilingė, Alytus, Kaunas, Žiežmariai, Kaišiadorys, Punia, Butrimony, Nemunaitis, Pivašiūnai, Eišiškės, Rūdiškės, Paluknė, Svyrai, Gardinas) bei aprašomų sutiktų asmenų gausa ir portretai, papildantys iki tol turėtas žinias apie praeityje gyvenusias asmenybes. Ir tai, autoriaus teigimu, „mažesnis užmojis“, nes kai kas užmiršta, o „kai ko negalima rašyti, nes, suradus šį rankraštį, būtų tiesioginis irodymas ir galėtų nukenčiai daug asmenų.“ Atsiminimų detalės liudija ir apie Juozo Kvaraciejaus, gabaus ir profesionalaus policininko, kompetenciją (policininkas turi būti pastabus ir turėti gerą atmintį).

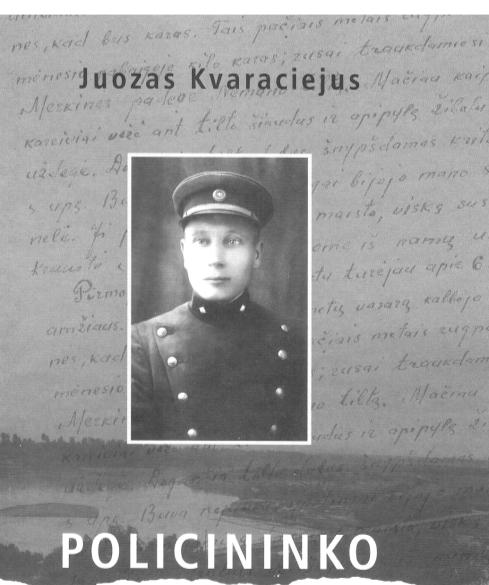
Juozo Kvaraciejaus sūnėnas Algimantas Kvaraciejus, papasakojo apie Česukų kaimo praeitį, savo šeimos ir giminės negandas, kai Lietuvą okupavo raudonasis okupantas, 1946 metų vasario 18 dieną savo trėmimą: tévas Petras (Juozo brolis) buvo okupantui ištremtas, mama Ona ir pats Algimantas su broliu Juozu sugebėjo pabėgti ir pasislėpti, vėliau kelerius metus gyveno nelegaliai. Algimantas Kvaraciejus

pasidžiaugė, kad išsaugojo dėdės partizano Juozo Kvaraciejaus atsiminimus ir kad pavyko juos išleisti atskira knyga. Dėdės kapas nežinomas, todėl Merkinės Kryžių kalnelyje Atgimimo pradžioje jo atminimui buvo pastatytas kryžius, o ši knyga tebus nedidelis paminklas patriotui atminti. Galbūt kraštiečiui pagerbtį merkininkai įrengs ir atminimo lentą.

Knygos pristatymo metu buvo rodomas filmas, kuriame pateiktos knygoje minimų įvykių, vietų, asmenybių fotografijos, taip pat akmirkos, užfiksuotos 2015 metų vasarą ekspedicijų metu. Filmas įgarsintas partizaniškomis dainomis, kurias dainavo Albertas Antanavicius-Šekspyras.

Sventės dalyvių širdis sujaudino Mindaugo Černiausko daina pagal Juozo Kvaraciejaus eiles „Partizano troškimai“, kurias jis parašė likus mažiau nei dviejuose mėnesiuose iki mirties.

Alytaus rajono gyventojas kolekcininkas Algimantas Antanavicius padovanojo Merkinės kraštotoiros ir genocido muziejui knygą „H. Žagarietis. Raudonasis siaubas GPU. 1941 m.“ Šios knygos tituliniame lape yra Juozo Kvaraciejaus autografas ir įrašas: „Svyrai, 1943 m.“

POLICININKO
ATSIMINIMAI

Renginio organizatorius Mindaugas Černiauskas naujas knygas padovanojo prisidėjusiesiems prie knygos „Policininko atsiminimai“ parengimo, taip pat Merkinės viešajai bibliotekai, Merkinės Vinco Krėvės gimnazijos bibliotekai bei tarnybą baigusiam Merkinės policininkui Pranui Krušniauskui.

Gintaras LUČINSKAS